

Frimureri versus åndsforskrækkelse

Det var noget af en mundfuld at læse artiklen "Logebrødrenes hemmelighed" i Weekendavisen 30. november. Hvis nogen skulle have læst oplysningerne i artiklen i tillid til, at informationer i denne avis er troværdige, så må de sidde tilbage med et indtryk af, at frimureri i bedste fald er gammeldags og utidigt og i værste fald decideret meningsløst. At artiklen kan efterlade én i en sådan stemning, anser jeg for at være et højst tidssvarende udtryk for en vældig kollektiv åndsforskrækkelse, som det efter min bedste overbevisning vil være befordrende for os at forsøge at komme ud af.

Poul Pilgaard Johnsen, som har skrevet artiklen, har selv tydeligvis ingen interesse i at nærme sig en egentlig forståelse af frimureriets egenart. Han skriver, at ordet frimurer er en oversættelse af det engelske *freemason*, og at ordenen har sine rødder blandt de stenhuggere, bygmestre og arkitekter, der i middelalderen byggede katedraler i England, men at det håndværksmæssige aspekt efterhånden forsvandt til fordel for en mere åndelig bestræbelse på at blive et godt menneske. Jeg aner ikke hvor PPJ har denne overbevisning fra, men enhver, der har den mindste intellektuelle indsigt i, hvad frimureri er, ved, at frimureriets oprindelse er i menneskets åndelige trang til at kunne leve i pagt med Gud og rent historisk på det eksoteriske plan daterer sig til byggeriet af Kong Salomons tempel i Jerusalem, hvor Pagtens Ark, de ti bud, som på det fysiske plan dokumenterer Guds pagt med menneskene, skulle opbevares i Det Allerhelligste i det centrale af bygningsværket. Denne hellige bygning måtte kun bygges af frie mænd, frie murere, idet slaver, altså nogen, der skal adlyde andre menneskers vilje, ikke ansås for at kunne bygge en bolig, hvor selve den fysiske fremtrædelsesform for pagten mellem Gud og menneske, skulle opbevares.

I frimureriet symboliserer skødeskind, vinkelmåler og passer m.m., som de eksoteriske murere brugte for at bygge helligdommen, de redskaber vi som mennesker må benytte for at kunne gøre os selv til en helligdom, der kan rumme gudsaspektet i os. Det er der ikke noget som helst fordækt eller hemmeligt i. Frimureriets esoteriske funktion er ganske enkelt på det åndelige plan at mure (skabe) en verden, hvor vi bruger al den viden vi har ansvarligt til at skabe en verden af "fred og i mennesker velbehag". Et forsøg på at virkeliggøre det messianske projekt. Det er dybest set en yderst moderne form for kristendom, i hvilken vi ikke frelses i kraft af vor tro på Jesus men i kraft af vor egen indre viden. Denne indre viden kan man ikke bare beslutte sig for at få adgang til, da vor hjerne er af en sådan beskaffenhed, at vor almindelige tænkning er domineret af vanemæssige funktioner og dermed tankemønstre, som er repetitioner af fortidens tankemønstre. Disse forskellige indvielsesritualer, som for mennesker, der tænker vanetænkning, derfor er galimatias, er for dem, der på et abstrakt plan forstår den dybere mening og i det indre fornemmer en forandring i sig selv i retning af at blive et bedre menneske, noget så privat, at det at ville tiltvinge sig adgang til viden om detaljerne heri vitterligt er respektløst overfor det enkelte menneske.

Det helt specielle ved frimureriet er, at det ikke er en religion; der er ikke noget at tro på. Det er en udviklingsvej, som har sine paralleller i nogle af vore største tænkeres bedrifter. Forskellen på at tænke og handle som frimurer og som traditionel omend søgende tænker kommer meget klart til udtryk, hvis man kigger på de to tænke-mastodonter Kierkegaard og Ørsted. Lad os bare først kigge på fysikeren og naturfilosoffen H.C. Ørsted, der både var en organiseret og højt indviet frimurer. Han så en sammenhæng mellem "ånden i naturen" (og derfor også i mennesket) og det, at der nødvendigvis måtte være en elektromagnetisk sammenhæng i verden. Denne inspirerede indsigt er omsat til praktisk nytte indenfor noget af det mest subtile i moderne rumforskning. Han arbejdede i det hele taget for, at erkendelser på ideplan og naturvidenskabelige forskningsresultater skulle bruges til gavn og glæde for mennesker, og takket være denne holdning fik vi den polytekniske læreanstalt, hvor viden om bakterier og gæring gjorde

os bedre til at brygge øl og fremstille mejeriprodukter, viden om glas pludselig fik en helt ny industri indenfor dette område til at blomstre op og så videre. Inden ham havde vi kun det teologiske fakultet og altså en akademisk tilgang, der var trosbaseret og uden egentligt nyttefokus.

Han ikke bare forstod men praktiserede om nogen dertil meningen med, at frimureri skal bruges i samfundet.

Kierkegaard er derimod et eksempel på en berømt fra samme tid, som ganske vist satte alt ind på at tænke frit, og gjorde det, men, vil jeg påstå, også er et godt eksempel på de begrænsninger fri tænkning har, når den ikke rummer dimensionen frimureri, altså rummer den virkelighedsopfattelse, at vi er medbygmestre – guds medskabere – universelle medansvarlige væsener. Han tænkte frit, så vidt han formåede, og nåede til den erkendelse, at der i menneskeheden, når man først var begyndt at tænke, var mulighed for udvikling. At mennesket ikke var statisk. Og han opererede med begrebet "stadier på livets vej", hvori der var en æstetisk, en etisk og endelig en religiøs dimension. Den sidste nåede han selv ind i, og i den lå den store fordring "at afdø fra sit ego". Dette paradigmeskift fra at være et eksoterisk væsen, hvor drivkraften er egoet (kroppen og psyken), til at være et esoterisk væsen, hvor drivkraften er en åndelig dimension, i praksis personlighedens tro, "selv på de halvfjerdsindstyvetusinde favnes dyb", har sin parallel i frimurerens kisteritual, men parallellen forbliver på det eksoteriske plan, og det skyldes, at Kierkegaard i sin tænkning aldrig nåede de helt store frimureriske højder, idet han forblev indfanget i frygtparadigmet med paradokset, troen, som eneste redning. Derfor må han, hvor svært det end er for ham, i "Frygt og bæven", acceptere, at Gud ønskede, at Abraham skulle ofre sin højstelskede ægtefødte søn Isak. Det var grusomt for ham at acceptere, men han oplevede det som et eksistentielt grundvilkår at være nødt til det.

I frimurerens perspektiv er han det imidlertid overhovedet ikke. En kierkegårdsk læsning af myten er udtryk for vanelæsning. Den egentlige frie tænkning over denne myte viser, at menneskets mentale begrænsning dengang var bestemt af tusinder af års hedenskab, i hvilken guderne fordrede menneskeofre. Historien om Isak, som Guds engel netop sørger for ikke bliver ofret, idet Abrahams arm jo holdes tilbage af englen i det øjeblik, han skal til at ofre ham, fortæller os om det store paradigmeskift fra menneskeofring og til dyreofring. Historien fortæller os, at Gud netop ikke vil have, at vi skal ofre mennesker, og den kan inspirere til tænkning over den mulighed, at ofring i det hele taget er en illusion.

Hiver vi disse to grundopfattelser af menneskets vilkår ind i en religionstime i et klasseværelse 2018, vil den kierkegaardforankrede lærer, hvad Abraham/Isakmyten angår, fortælle børnene, at vor kristne Gud fordrer en sådan absolut lydighed af mennesket, at han skal være villig til at ofre alt, men at det er vanskeligt for alle at acceptere, og at Kierkegaard også havde utrolig vanskeligt ved det, men at, ja, sådan er vor religionshistorie altså.

Den ørstedforankrede frimurerlærer vil derimod le og sige, at der absolut ikke er noget at frygte eller bæve over, idet myten alene illustrerer, at vi mennesker, da vi var mere primitive og dyrkede mange forskellige guder, troede, at vi måtte ofre det bedste vi havde for at opnå deres gunst og derfor også troede, at vor nye Gud krævede ofre, men at historien i virkeligheden bare illustrerer et skift til, tjah, dybest set en livsopfattelse, hvor selve begrebet ofring er en illusion. Og når de kvikke elever indvender, at han jo så skulle ofre en vædder i stedet for, og at der derfor stadig var ofring, vil han le videre og sige, at jo, sådan står der, fordi vanetænkningen ikke kunne få os til at tænke den tanke, at der slet ikke skulle ofres noget, men at der rent faktisk er adskillige passager senere under ørkenvandringen, hvor det oplyses, at Gud er megatræt af al den offerrøg og stank og beder os om at finde en vej ud af den måde at tænke på, hvor vi lever i gudfrygtighed.

I frimureriets forstand er frygt noget, vi har som projekt at skulle overvinde, og det kan egentlig kun for alvor ske i den enkelte, når han begynder at opfatte sandheden om sit eget egentlige væsen som ånd og ikke krop.

Men hvad forstår bønder sig på agurksalat, som man sagde da jeg var barn, og nogen gjorde nar af noget, en anden holdt for helligt.

I vor ny-postmodernistiske tid anses humanisme, forstået som godhed overfor andre mennesker, undertiden også dyr, for at være selve tegnet på, at man er et godt og rigtigt menneske. Skelnen mellem godhed og tossegodhed anses mig bekendt for smagløst, og lige så snart ordet ånd blandes ind i en debat, kan man være sikker på, at i det mindste 95 % af reaktionen derpå vil være af den art, som rubricerer en i religiøs fanatisme og dermed som et laverestående individ, hvis svaghed man snarere skal drage omsorg for end lytte til åndslængsel i.

Frimurer kan man være uden at vide det, forstået på den måde, at man kan opfatte sig selv som et frit tænkende og følende menneske, der har som projekt at skabe noget ud fra noget i én der er større end én selv med noget i andre, der er større end hver og én af dem, vor helhed til ære, med alt hvad der er i den, til gavn og glæde for fællesskabet.

De fleste af vore symboler og ritualer har sådanne dybt åndelige oprindelser. Chanukaen f.eks., som jøderne fejrer netop i skrivende stund (hvert år i november/december) fejres p.g.a. en begivenhed i Salomons tempel, som man skulle genindvi, efter at grækerne havde holdt den besat i lange tider. Man skulle fejre det ved at have lys i en olielampe, men olien var sluppet op, og der var kun olie til en dag, selvom man skulle bruge den i en hel uge. Ved hjælp af mirakuløse hemmelige kredsløb af guddommelig art, var der alligevel olie til en hel uge. Gud hjalp altså mennesket, der genindviede pagten med ham. Når man nu, når man fejrer Chanuka, fedter sine latkes grundigt ind i olie, er det ikke olien, der er i centrum på det esoteriske plan, selvom den betyder alt på det eksoteriske plan. Det er pagten mellem Gud og menneske.

Denne pagt har det moderne menneske en kolossal berøringsangst overfor. Det skulle ikke undre mig, om den genspirende antisemitisme har sin rod i denne tilsyneladende berøringsangst overfor jødens glæde og stolthed over pagten, som de ovenikøbet forholder sig yderst humoristisk til. Det er de mange chanukasange med oliefedtede latkes et lystigt eksempel på. Gå bare ind og kig på You Tube. Men lur mig om ikke antisemitismen dybest set bunder i jalousi... For også vi såkaldt kulturkristne, der har det skidt med dogmet om frelse ved stedfortræder (den tanke, at vi frelses ved vor tro på Jesus Kristus og ikke ved at gøre noget selv) samt dogmet om, at vi er født syndige, kan have en åndelig længsel og et hemmeligt åndeligt liv.

Den moderne jøde nytolker stedse de gamle skrifter, men for de kristne er noget sådant forbudt. Moderniseringen i den kristne kirke sker rent eksoterisk via babysang, spaghettigudstjenester, popmusik i kirkerne og den slags. Men det åndelige må der ikke tænkes over. Der skal alene tros. Tro og videnskab er to forskellige verdener, lyder det klichéagtigt, når kirkens folk udtaler sig, og de moderne præster støtter sig til Kierkegaard. Men det var de ikke for Ørsted, og det er de ikke for nogen anden frimurer.

Omend ikke mange jeg kender forholder sig til julen som en åndelig begivenhed, til trods for at der er et paradigmeskift så voldsomt indbygget i den, at man skal være næsten både blind og døv for ikke at bemærke, at her er tale om et ordentligt vækkeur, er det sket, når jeg har siddet i Holmens Kirke eller Vor Frue og hørt Messias, hvor koret synger "and we shall be changed", at jeg helt genert, mens jeg har måttet tørre nogle tårer bort fra kinden, ud af øjenkrogen har set, at der faktisk også er andre i samme situation.

At vi ikke skal dø, men at vi skal blive forandrede. For hvad er det dog for noget det her? Hvorfor kan man blive så berørt af det?

I mit arbejde med mennesker gennem efterhånden 37 år, er det gået op for mig, at jeg aldrig har mødt nogen, der har det godt med tanken om total udslættelse. De fleste jeg kender mener, at det er et grundvilkår ved det at være menneske, og at vi ikke har nogen anden mulighed end at acceptere det; men godt, det kender jeg ingen der har det med det. Og det er vel også derfor, vi gør alt hvad vi kan for at holde vore kroppe i live så længe som muligt, selvom vi åndeligt ikke er tilstede i dem. Vi tror tilsyneladende, at vi er vore kroppe, og vi gør meget mere for at vedligeholde vore kroppe end for at få kontakt med det åndelige i os selv. Måske skyldes det blufærdighed, måske dovenskab, måske frygt for at blive betragtet som opblæst.

Da jeg var barn på Bornholm hørte jeg nogen bruge udtrykket åndsfyrste som et skældsord. "Han opfører sig som en åndsfyrste", sagde man om ham, der virkelig gjorde noget for at udrette store ting i livet. Det forstod jeg aldrig, for er det ikke godt? Er det virkelig bedre bare at tro, at man ikke er noget særligt?

Frimureri er dybest set at forstå, at man er noget helt unikt; at universet forventer af en, at man spiller alle de brikker man har fået at spille med, åndelige så vel som fysiske, så godt som overhovedet muligt, at man ikke lader en chance gå til spil, og at man lever sit jordiske liv som medskaber i projektet af virkeliggøre åndelige ideer i den fysiske verden, så vi kan få fred på jord og i menneskene velbehag.

Nogle gør det så som organiserede frimurere i en symbolverden, som man får hjælp til at forstå og aktivere indholdet i ved at se sig selv som en genspejling af noget åndeligt. Noget Mozart, der også var frimurer, lader os få et kig ind i rent musisk og visuelt gennem Tryllefløjten, der blev komponeret til Frimurerne og jo handler om indvielse i De hellige Haller, som dybest set er en kvalitetsmæssig tilstand i os selv omend forbundet med kosmiske kræfter. Andre fornemmer blot denne åndelige verden i sig selv og andre og skaber tilstande af ophøjede pauser udenfor tid og sted i koncertsale og andre laboratorier rundt omkring i verden.

Moderne frimureri finder man mange steder, selvom ordet ikke er brugt, hvor mennesker af god vilje forsøger at finde optimale løsninger uden at inddrage fjendebilleder. Og hvordan kan man så vide, om det er frimureri eller bare fri tænkning? Det kan man på tilstedeværet af frygt og bæven og tvivl. Er der frimureri, er der ingen frygt og bæven og tvivl. Ligesom Herkules i sit indre ved, at han kan overvinde den mangehovedede hydra ved at løfte den op i lyset og kigge grundigt på den, så ved enhver frimurer, at mørke oplyses af lys, og at det at belyse noget derfor altid vil føre til, at det man troede, at man så, er en illusion. Der vil altid være en dybere sandhed at finde.

Var vore politikere f.eks. frimurere, ville ingen kunne se hinanden som fjendebilleder. Alle ville forstå, at ingen kunne se verden på en anden måde, end de gjorde, og man ville som det mest naturlige indlede samarbejde med enhver uanset partifarve **VELVIDENDE**, at man selvfølgelig ville kunne nå frem til en for alle ønskelig løsning på ethvert problem.

Her er således dybest set tale om en eksistentielt anderledes måde at være menneske på. I den kierkegaardske såvel som i samtlige religioners verdensopfattelse, er der grundvilkår, som vi er nødt til at underordne os, men i frimureriets er vor eneste forpligtelse at finde ud af, hvad der rører sig i vort allerinderste og allerhelligste (og nej det har ikke noget med mavefornemmelse at gøre) og handle ud fra dette.

Det er dybest set en sådan indsigt, der i sin tid afstedkom teksten i fortalen til den helt tidlige middelalders jyske lov, hvor der står at "med lov skal land bygges". Denne tekst hidrører nemlig egentlig fra den oldislandske lov "Grågås", hvori man finder formuleringen " hvis mennesket som gåsen havde loven i sit

hjerter, var ingen lov fornøden, men fordi mennesket ikke som gåsen har loven i sit hjerte, må man med lov land bygge". Sådan et indre etisk barometer har ikke med mavefornemmelse men med ånd at gøre, og hvor love bruges til at manipulere, er der aldrig tale om frimureri. Ånd kan ikke manipulere med nogen, idet definitionen på ånd bl.a. er, at den aldrig kan være individualiseret. Vi er ét i den, så bedrager jeg et medmenneske, bedrager jeg uomtvisteligt også mig selv. Frimurere ved, at der er esoteriske overvågningskameraer på hver en millimeter og så mange hemmelige kredsløb fyldt med kommunikation, at alt på en eller anden måde på et tidspunkt vil blive åbenbaret. Derfor er hemmeligheder illusioner, og derfor er tiden også inde til at begynde at turde tale om, hvad frimureri er i sin allerdybeste betydning. Vejen til forståelsen af det ligger i gennemskueligheden af mange lag illusion, og vi kan da vist lige så godt se at komme i gang.

Lisa von Schmalensee Magnusson, Strandagergaard, 10. Dec. 2018